

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

✉: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@panasztestulet.hu

🌐: www.panasztestulet.hu

Ügyszám: FRP/639/2013/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

19/2014. (II. 12.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2013. június 8-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2014. február 12-én – dr. Kozma Ákos testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

á t t e s z i

az intézkedést fogantató szerv – BRFK kerületi Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, másrészt alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos a vele szemben 2013. június 8-án, a M. körút * szám előtt fogantató rendőri intézkedés ellen az előállításról kiállított igazoláson tette meg panaszát.

Az igazolás szerint a panaszost a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján állították elő a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) Kerületi Rendőrkapitányság 2013. június 8-án 1 óra 20 perctől 2 óra 35 percig. Az előállítás időtartama alatt sérülése nem, viszont panasza keletkezett. A panaszos sérelmezte, hogy a rossz látási viszonyok miatt a rendőr igazolványt nem látta, és kifogásolta, hogy előállították.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos még az intézkedés napján az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálat Központi Panaszirodájához eljuttatott – és onnan a BRFK-ra továbbított – elektronikus levelében kiegészítette az előállításról kiállított igazoláson tett panaszát, amelyben előadta, hogy az intézkedő rendőr igazolványát nem látta jól, nem tudta leolvasni az azonosító számát, és ezért rendőri mivoltáról nem tudott megbizonyosodni. Ráadásul az intézkedő rendőr részéről többször elhangzott „kurva anyád” fordulatot elfogadhatatlannak és megalázónak tartja.

Tekintettel arra, hogy a panasz-kiegészítésben a panaszos azt kérte, hogy panaszát mind az intézkedést foganatosító szerv, mind a Testület vizsgálja ki, ezért az ORFK Központi Panaszirodája részéről 2013. június 14-én, majd a BRFK részéről 2013. augusztus 5-én nyilatkozattételre felhívásra került sor. A panaszos 2013. augusztus 15-én kelt beadványában úgy nyilatkozott, hogy a sérelmezett intézkedés elleni panaszát a Testület vizsgálja ki. Erre való tekintettel Budapest Rendőrfőkapitánya 2013. augusztus 29-én kelt végzésével a sérelmezett intézkedés ellen előterjesztett panasz alapján folytatott eljárás felfüggesztéséről rendelkezett a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 32. § (1) bekezdése alapján, figyelemmel az Rtv. 93. § (3) bekezdésére a Testület értesítésének kézhezvételéig.

A panaszos 2013. november 6-án elektronikus úton küldte meg a Testület részére az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentést, valamint a szabálysértési eljárás során az ő, valamint az egyik intézkedő rendőr, K. r. zászlós meghallgatásáról készült jegyzőkönyvet. Ezen iratokat a Testület az állásfoglalás II. részében ismerteti.

II.

A rendőrség a panaszon túlmenően a Testület rendelkezésére bocsátotta a panaszolt intézkedéssel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat is.

1) Az illetékes rendőri szerv megküldte Sz. r. őrnagy és K. r. zászlós az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentését.

Az intézkedő rendőrök 2013. június 8-án 1 óra 20 perckor vonták intézkedés alá a panaszost, és az Rtv. 29. § (1) bekezdés alapján igazoltatták, és 33. § (2) bekezdésének a) pontja alapján – mint igazolást megtagadó személyt – előállították. Az intézkedés során az Rtv. 48. § c) pontja alapján szökés megakadályozása, és d) pontja alapján az ellenszegülés megtörése érdekében bilincset alkalmaztak. A kényszerítő eszközök alkalmazására figyelmeztették a panaszost. A bilincset a rendőrök 2013. június 8-án 1 óra 20 perctől 1 óra 35 percig alkalmazták a rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. § (4) bekezdés b) pontja szerint kezek előre, illetve hátra bilincselésével. A rendőri intézkedés során sérülés, a kényszerítő eszköz, illetve intézkedés alkalmazása során anyagi kár nem keletkezett.

Az intézkedés alapjául szolgáló eseményeket a jelentés a következőképpen rögzíti. Az intézkedő rendőrök a fenti napon és időben az árvíz idejére elrendelt portyaszolgálatot láttak el. A szolgálatuk teljesítése során a M. körút * szám előtt a K. tér irányába haladva egy férfira lettek figyelmesek, aki a gyalogos átkelőn az előttünk haladó autóra kiabál, illetve mikor elhaladt mellette egy – a már földön lévő – üdítő flakont elrúg az elhaladó autó irányába. Ezt követően kezének középső ujját felmutatva tovább szitkozódott. A rendőrök a szolgálati gépjárművüket leparkolták, és igazolásra szólították fel a panaszost, aki tudomást sem vett az

„állj rendőrség” felszólításra és tovább sétált a K. tér irányába. Sz. r. őrnagy utána eredt, kezében mell magasságában igazolványát jól láthatóan maga elé mutatva és ismét felszólította a panaszost, hogy „álljon meg, rendőrség, igazolja magát!”. Ekkor a panaszos közelebb lépett a rendőrhöz és megpróbálta kivenni a kezéből a szolgálati igazolványát, mondván „ez nem is igazi”. Sz. r. őrnagy majd ismét felszólította, hogy „állj, rendőrség, igazolja magát!”. Ezután a panaszos ismét elindult gyors léptekkel a K. tér irányába, és a rendőr utána ment és bal csuklójára jobb kezével ráfogott, majd könyökét a válla magasságában feszítette, ügyelve arra, hogy kellő mértékben törje meg az ellenállát, illetve ne okozzon sérülést. Ekkor K. r. zászlós is ráfogott hasonló tanult fogással a jobb kezére. A panaszos látszólag együttműködő volt, de amint enyhítettek a tanult feszítésen a rendőrök, ismét ki akart törni és hangosan kiabált, hogy „elrabolnak”. Ekkor a rendőrök ismét feszítő fogást alkalmaztak a már említett módon, és így kísérték a panaszost a szolgálati gépkocsinhoz, ahol kezeit hátra helyzetben bilincseltek meg. A panaszos a gépkocsiba való beszálláskor is ellenállt, mire K. r. zászlós, mind a Sz. r. őrnagy ismét elment megmutatták igazolványukat jól láthatóan, majd besegítették a panaszost a gépjárműbe. A panaszos a rendőrautóban végig flegmán viselkedett, többször megjegyzést tett a Sz. r. őrnagy és K. r. zászlós rendőri mivoltára. A Kerületi Rendőrkapitányságra érve átvizsgálták a panaszos ruházatát, amely során jobb első zsebéből előkerültek személyes okmányai. A panaszost leellenőrizték a körözési rendszerben, ahol nem szerepelt.

A rendőrkapitányságon a panaszos megnyugodott és elmondta, hogy azért nem engedelmeskedett a felszólításnak, mert nem látta jól az igazolványokat, az azon lévő adatokat sem látta tisztán, azt hitte nem igazi rendőrök lépnek fel vele szemben, illetve tudomása van arról, hogy Brazíliában így rabolnak el embereket, ezért nagyon megijedt.

A panaszost a kerületi ügyeletes tisztnek panasz- és sérülésmentesen átadták.

Sz. r. őrnagy rögzítette, hogy igazolás megtagadása miatt szabálysértési feljelentést kíván tenni a panaszos ellen.

A jelentéshez csatolt parancsnoki vélemény és kivizsgálás megállapításai szerint a panaszossal szemben végrehajtott igazoltatás és előállítás, valamint a bilincs alkalmazása jogszerű és szakszerű volt. A parancsnok úgy ítélte meg továbbá, hogy az intézkedés megfelelt az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelményének.

2) Sz. r. őrnagy 2013. július 8-án az alábbiakkal egészítette ki az előállítás végrehajtásáról készült jelentést.

A rendőrök a szolgálati gépjárműnél a panaszos kezeit megbilincseltek, majd ezt követően ismét elment megmutatták mind a ketten a szolgálati igazolványukat, majd közölték a panaszossal, hogy igazolás megtagadása miatt elő fogják állítani a Kerületi Rendőrkapitányságra. Amikor megpróbálták beszállítani a panaszost a rendőrautóba, ismét elment ellenállt, így harmadik alkalommal is megmutatták neki a szolgálati igazolványukat, majd az autó jobb hátsó ülésére besegítették.

A panaszos a gépjárműben flegmán viselkedett, megkérdőjelezte az őrnagy és a zászlós rendőri mivoltát, és több esetben azt mondta, hogy „erre van időtök köcsögök, bezzeg a bűnözőket nem tudnátok elfogni!”. Több degradáló megjegyzést tett mind a rendőrök személyére, mind a rendőrségre, de ezeket Sz. r. őrnagy az eltelt idő távlatában nem tudta idézni.

Sz. r. őrnagy kihangsúlyozta, hogy szolgálati igazolványát mind ő, mind K. r. zászlós három esetben jól láthatóan megmutatta, így mind az igazolvány, mind a szolgálati jelvény jól látható volt. A többszöri rendőrségi felszólítás jól hallható, egyértelmű utasításokat tartalmazott. Az előállítás során sem a helyszíni intézkedés, sem a gépjárműben, sem a

rendőrkapitányság épületében, semmilyen gúnyolódás, szidalmazás nem hangzott el a rendőrök részéről, a panaszos részéről egyoldalú kommunikáció folyt, mely során a panaszos mindvégig szidalmazta a rendőrséget, illetve több megjegyzést tett rendőri mivoltukra, személyükre. Ez alapján a panaszos erre vonatkozó állítása nem felel meg a valóságnak.

3) K. r. zászlós 2013. július 8-án kelt jelentésében a következőképpen nyilatkozott.

A panaszost 2013. június 8-án az éjszakai órákban próbálták intézkedés alá vonni, aki egy előtte haladó gépkocsi vezetőjével ordibált, mutogatott neki, és egy földön heverő flakont próbált a gépkocsi után rúgni. Ezért rendőri jellegű szolgálati gépkocsival a panaszos mellé álltak és Sz. r. őrnagy – aki a szolgálati gépkocsi jobb első ülésén foglalt helyet – „Rendőrség! Álljon meg!” szavakkal szólította meg a panaszost, majd kiszállt az autóból. A panaszos mikor meghallotta, hogy Sz. r. őrnagy megszólította, elindult visszafelé, majd mikor látta, hogy Sz. r. kiszállt, megállt, majd egy pillanatnyi tétovázás után kikerülve Sz. r. őrnagyot futni kezdett a K. tér irányába. Ekkor az őrnagy hangozva kiabálva újra felszólította, hogy „Rendőrség! Álljon meg!”, de a panaszos erre nem reagált, hanem tovább futott. K. r. százados kiszállva a rendőrautóból megpróbált a panaszos elő kerülni. Ekkor a panaszos megtorpant, és az őrnagy – ismét elismételve, hogy „Rendőrség! Álljon meg és igazolja magát” felszólítást – szolgálati igazolványát, amely egy tokban van elhelyezve szolgálati jelvényével, mellmagasságba emelve és nyújtott kezében maga elé tartva lépett a panaszos felé, aki az igazolványt nézte. Majd hirtelen Sz. r. őrnagy felé lépett és megpróbálta kikapni kezéből a szolgálati igazolványt. Sz. r. őrnagy azonban kirántotta a panaszos kezéből azt. Ekkor K. r. százados is hasonló módon felmutatta igazolványát, de a panaszos azt kiabálta, hogy „Ilyen bárkinek lehet. Ilyet lehet kapni a kínai piacon is!” és mindeközben hátrálni próbált. Ekkor Sz. r. őrnagy hirtelen közelebb lépett és megragadta a panaszos jobb csuklóját, K. r. százados pedig mellé kerülve annak bal csuklóját fogta meg. A panaszos mindeközben próbált kiszabadulni a fogásból, ezért karfeszítéssel próbálták megtörni ellenállását, és megakadályozni a menekülését. Eközben a panaszos azt kiabálta, hogy „Segítség! Elrabolnak!”. Ekkor a karfeszítés segítségével a szolgálati gépkocsihoz vezették és nekitámasztották a mellkasát a rendőrautó csomagtere ajtajának. Ekkor a panaszos ellenállása alább hagyott. K. r. százados újra megmutatta a szolgálati igazolványát, majd tájékoztatta a panaszost, hogy a rendőrség polgári ruhás nyomozói. A panaszos közölte, hogy nem látja, mert nem jók a fényviszonyok, és újból megfeszítette testét és megpróbált szabadulni a fogásból. Ekkor kezeit hátra helyzetbe megbilincseltek, de ő még ezután is próbált szabadulni és lábait a rendőrautó lökhárítójának feszítve próbálta ellökni magát a gépkocsitól. Mindeközben azt kiabálta, hogy „el akarnak rabolni”. A rendőrök továbbra is próbálták meggyőzni, hogy rendőrök, de nem hallgatta meg őket, hanem őrjöngve ordított, hogy „Elrabolnak! Így rabolják el az embereket Brazíliában is!”. Eztán a rendőrök beültették a szolgálati gépkocsi hátsó ülésére és előállították a Kerületi Rendőrkapitányságra.

A panaszos egész úton kiabált, őrjöngött, szidalmazta a rendőröket és rendőrséget („Miért a rendes embereket kell basztatni? Bezzeg a bűnözőkkel nem csináltok semmi!” És azzal az autóval mi lesz, aki majdnem elütött? Azzal persze nem csináltok semmit!”)

A panaszos viselkedése hisztérikus volt és zavartnak tűnt, csak a rendőrkapitányságon nyugodott meg, ahol elmondta, hogy már többször volt bűncselekmény sértettje, és retteg, hogy az utcán újból bűncselekményt követnek el a sérelmére. Elmondta továbbá, hogy bár a bátyja rendőr, ő nem is tudta, hogy vannak olyan rendőrök, akik nem rendőrautóval és nem egyenruhában látnak el szolgálatot. A panaszos kérdésre elmondta, hogy kis mennyiségű alkoholt fogyasztott és pszichiátriai kezelés alatt nem áll. Miután teljesen megnyugodott és lehiggadt elmondta, hogy nagyon szégyelli magát a történetekért, és a rettegés miatt nem tudott tisztán higgadtan gondolkodni. A panaszos bocsánatot kért a rendőroktől.

K. r. százados megjegyezte, hogy a panaszossal szemben mindvégig higgadtan kommunikáltak, és próbálták vele megértetni, hogy a rendőrséghez tartoznak, és csak egy rutinintézkedést próbálnak vele szemben fogantatni.

4) Ó. r. alezredes (BRFK Bűnügyi Szervek Bűnügyi Bevetési Osztály) kivizsgálta a sérelmezett intézkedést, amely során az alábbiakat állapította meg.

Sz. r. őrnagy és K. r. zászlós nyomozók (polgári ruhában) észlelték a panaszos garázda jellegű magatartását (ordibált, közlekedő gépkocsi után rúgott egy műanyag flakont), így intézkedésük jogalapját az Rtv. 13. §-a biztosította.

A rendőrök a Szolgálati Szabályzat 5. § (1) bekezdésében foglaltaknak eleget tettek, mielőtt intézkedés alá vonták a panaszost.

Az intézkedő rendőrök szolgálati igazolványának 4. alkalommal történő felmutatása a panaszos által tanúsított erőszakos magatartás és ellenállás miatt veszélyeztette volna az intézkedés szakszerű és biztonságos befejezését. Abban az esetben, ha a panaszos az intézkedés kezdeti szakaszában valóban meg akart volna győződni az igazolványok hitelességéről és a rendőri hovatartozás tényéről, ezt megtehetette volna a későbbi konfliktusok kialakulása nélkül. Ugyanis Sz. r. őrnagy jelentésében leírja, hogy két alkalommal mutatta fel szolgálati igazolványát, valamint jelvényét a panaszosnak, közben két alkalommal fel is szólította jól érthető módon, ennek ellenére a panaszos nem azt kérte, az esetleges kétsége esetén, hogy ismételtén mutassák fel a szolgálati igazolványt, hanem hátrált és megkísérelte kivonni magát az intézkedés alól. Ebben a helyzetben a felszólítást követően Sz. r. őrnagy szakszerűen utána lépett ismét felszólítva, majd ezzel egy időben karját megragadta azzal a céllal, hogy további menekülését megakadályozza.

Az intézkedő rendőrök végig hallgatták a panaszos sértegetéseit és eközben higgadtan kommunikálva, folyamatosan próbálták megértetni vele, hogy rendőri intézkedés van folyamatban vele szemben, ők obszcén kifejezéssel nem illeték a panaszost.

5) A panaszost jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértése miatt indított eljárásban 2013. szeptember 4-én, mint eljárás alá vont személyt hallgatták meg.

A panaszos álláspontja szerint az igazoltatása nem volt szabályszerű.

Amikor átkelt a gyalogos-átkelőhelyen egy autó nem lassított le, a zebrát nem vette figyelembe, így alig ért át előtte. Amikor a panaszos átért a járdán, megállt és bemutatott az autó sofőrjének, majd sietett volna tovább. De ekkor megállt egy autó és kiszállt két civil ruhás férfi, akik utána szóltak, hogy „légyszi, állj meg!”. A panaszos megfordult, de nem akart oda menni hozzájuk, mert nem tudta, hogy kik ők. Erre az egyikük felmutatott egy igazolványt, amit messziről nem lehetett látni, és elmondta, hogy rendőrség. Erre a panaszos is megállt, és megpróbálta közelebből megnézni a műanyag kártyát, de erre elhúzta. A panaszos nem értette, ha ott állt, akkor miért nem mutatják meg nyugodtan a rendőrigazolványukat, így azonosítva magukat. A panaszos próbált tanút hívni, mert megjijedt, hogy nem rendőrökkel áll szemben. Erre gorombán lefogták és megbilincseltek, beültették az autóba és beszállították a Kerületi Rendőrkapitányságra. A panaszos az autóban elmondta, hogy az autós majdnem elgázolta, ezért zaklatottságában bemutatott neki. A rendőrök elmondták, hogy szerintük is a megengedett sebességnél gyorsabban ment az autó, a panaszos viszont sötét ruhában volt, ezért jobban kellett volna figyelnie. A panaszos majd közölte a rendőrökkel, hogy korábban került már idegen férfiakkal szembe Budapesten, akiknél kés volt, és ott sem volt tanácsos maradni, valamint megállni, ezért ebből a tapasztalatából kiindulva ez alkalommal sem tűnt jó ötletnek egy civil autóból kiszálló két civil ruhás férfinak csak úgy megállni. Erre a rendőrök úgy reagáltak, hogy aki kicsit is ismeri az autókat, azt

tudja, hogy ilyen fehér Ford Focussal csak a családapák és a civil rendőrök járnak. A panaszos elnézést kért, mert ezt nem tudta. A panaszos elmondása szerint az egyik rendőr számára elfogadhatatlan hangnemben beszélt hozzá, a másik rendőr szerencsére higgadt tudott maradni. A panaszos az előállításával, és a kiszabott pénzbírsággal sem ért egyet, A szabálysértés elkövetését nem ismerte el, mivel szabályos igazoltatás véleménye szerint nem történt. A panaszos a fentiek alapján kérte az eljárás megszüntetését.

6) A szabálysértési eljárásban K. r. zászlóst 2013. október 24-én tanúként hallgatták meg.

K. r. zászlós kihangsúlyozta, hogy a panaszos érzékelte a jelenlétüket és a felszólítást is, amikor első alkalommal kísérelte meg Sz. r. őrnagy intézkedés alá vonni. De a panaszos kitért az útjából, ezért K. r. zászlós másik szögből próbálta a panaszos haladási irányát keresztelni, és ő is felszólította jól érthetően, hogy „álljon meg, rendőrség”. Ezt a panaszos hallhatta, mivel a rendőrök körülbelül 2-3 méterre voltak tőle. A szolgálati igazolványt először Sz. r. őrnagy vette elő, aki azt mellkas magasságban kitarva mutatta a panaszosnak, így a panaszosnak látnia kellett az igazolványt, az körülbelül 2 méterre volt tőle. Éjszaka volt ugyan, de lehetett látni az igazolványt, mivel a M. körúton jó a közvilágítás. Az lehet, hogy abból a távolságból a nevet nem tudta leolvasni, amivel nem lett volna semmi gond, ha nem akarja kivenni az őrnagy kezéből az igazolványt. Majd újból törvény nevében szavak előre bocsátásával felszólították a panaszost, hogy igazolja magát, azonban ő próbált eltávolodni. Az újbóli felszólítást is biztos, hogy értette, mivel a rendőrökhöz közel állt, abszolút működött a verbális kommunikáció.

A panaszost testi kényszer segítségével a gépjármű csomagtartójához vezették, mellkassal nekitámasztották a csomagtér ajtajának, abból a célból, hogy ruházatátvizsgálat foganatosítsanak. Ekkor úgy tűnt, hogy az ellenállása megszűnt, ezért lazítottak karjának feszített helyzetén, ekkor ő ezt kihasználva páros lábbal a gépkocsinak támaszkodva próbálta magát ellökni és ezzel szabadulni a fogásból. A rendőrök lemondtak róla, hogy a helyszínen átvizsgálják a ruházatát, ezért a panaszost beültették a rendőrautóba, ezt is csak folyamatos testi kényszer tudták megvalósítani, majd előállították a Kerületi Rendőrkapitányságra.

A zászlós emlékei szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása során is többször hangzott el, hogy rendőrség és hagyja abba, azonban a panaszos egyáltalán nem volt együttműködő.

K. r. zászlós úgy nyilatkozott, hogy az intézkedés során sokszor hangzott el (szinte folyamatosan) a rendőri felszólítás, amikor testi kényszert használtak, a gépjármű csomagtartójánál is megmutatták a szolgálati igazolványt, azt remélve, hogy a panaszos ellenállása megszűnik, de ez nem így történt.

A panaszos a következő észrevételeket tette Z. r. zászlós által előadottakra.

Az első felszólításnál nem hangzott el a rendőrség szó, ezért nem is vett először tudomást róla, az „állj meg” felszólításra azonban mégiscsak megfordult. Ekkor a panaszos szerint felmutatták az igazolványt, amit közelebbről akart megnézni, hiszen nem volt jól látható, és a civil autóból kiszálló civil ruhás férfiak esetén nem utalt rá semmi, hogy rendőrök lennének. Amikor közelebbről meg akarta nézni az igazolványt, akkor elrántotta a rendőr érthetetlen módon. Ezért mivel nem volt meggyőződve róla, hogy kikkel áll szemben próbált tanút bevonni a közelből, erre a rendőrök gorombán megfogták és megbilincseltek. A panaszos nem kiabált olyat, hogy segítség, így rabolják el az embereket Braziliában. A rendőrautóban elhangzott egy olyan kijelentés, hogy „most majd szépen benntartunk 12 órát a rendőrkapitányságon, ha már az édesanyád nem tanított meg arra, hogy az intézkedésnek nem állunk ellen”. A panaszos a tegező megszólítással és minősíthetetlen hangnemen nem ért egyet, elmondása szerint a rendőrautóban elhangzott a „kurva anyád” is.

K. r. zászlós a panaszos által elmondottakra reagálva az alábbiak szerint nyilatkozott.

A zászlós arra lett figyelmes, hogy az előtte haladó gépjármű hirtelen fékez, emlékei szerint megállt a gyalogátkelőhelynél, és ezután lett figyelmes a panaszos és a gépkocsivezető konfliktusára. A rendőr elképzelhetőnek tartja, hogy gyorsan ment az autó. A panaszos egy hajléktalannak tűnő idősebb embernek mondta, hogy maga tanúja az intézkedésnek, „valami ilyesmi hangzott el”. Az tűnt fel a rendőrnek, hogy a panaszos az intézkedés szót használja, ezért nem értette, hogy miért azt mondja, ha el akarják „rabolni”. „Segítség, így rabolják el az embereket Brazíliában” biztos, hogy elhangzott a panaszos részéről, ha nem is szó szerint, de annyira különös volt, hogy a zászlós megjegyezte. K. r. zászlós szerint szó szerint így nem hangzott el az a kijelentés, miszerint most majd szépen benntartják a panaszost 12 órát a rendőrkapitányságon, ha már az édesanyja nem tanított meg arra, hogy az intézkedésnek nem állunk ellen. Azonban elképzelhetőnek tartja, hogy tájékoztatták a panaszost, hogy az előállítás időtartalma 12 óra is lehet, azt azonban nem tudta megmondani, hogy az édesanyja nevelési módszerére tettek-e megjegyzést. K. r. zászlós elmondása szerint a testi kényszer során előfordulhat, hogy nem figyelnek az udvariassági formulákra, de nem tudja pontosan, „hogy történt”. A „kurva anyád” kifejezés biztos nem hangzott el.

III.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz, VI. cikkében foglalt személyes adatok védelméhez, valamint a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát, az alábbiak szerint.

1) A Testület elsőként a rendőrök szolgálati fellépését vizsgálta meg, mivel a panaszos elmondása szerint az intézkedő rendőr igazolványát nem látta jól, nem tudta leolvasni az azonosító számát, így rendőri mivoltáról nem tudott megbizonyosodni.

Az előállításról készült jelentés szerint az intézkedő rendőrök a szolgálati gépjárműüket leparkolták, és igazolásra szólították fel a panaszost, aki tudomást sem vett az „állj rendőrség” felszólításra és tovább sétált a K. tér irányába. Sz. r. őrnagy utána eredt, kezében mell magasságában igazolványát jól láthatóan maga elé mutatva és ismét felszólította a panaszost, hogy „álljon meg, rendőrség, igazolja magát!”. Ekkor a panaszos közelebb lépett a rendőrhöz és megpróbálta kivenni a kezéből a szolgálati igazolványát, mondván „ez nem is igazi”. Majd Sz. r. őrnagy ismét felszólította, hogy „állj, rendőrség, igazolja magát!”. Ezután a panaszos ismét elindult gyors léptekkel a K. tér irányába, és a rendőr utána ment és bal csuklójára jobb kezével ráfogott, majd könyökét a válla magasságában feszítette, ügyelve arra, hogy kellő mértékben törje meg az ellenállat, illetve ne okozzon sérülést. Ekkor K. r. zászlós is ráfogott hasonló tanult fogással a jobb kezére. A panaszos a rendőrautóba való beszálláskor is ellenállt, mire K. r. zászlós, mind a Sz. r. őrnagy ismételtén megmutatták igazolványukat jól láthatóan, majd besegítették a panaszost a gépjárműbe. A rendőrkapitányságon a panaszos megnyugodott és elmondta, hogy azért nem engedelmeskedett a felszólításnak, mert nem látta jól az igazolványokat, az azon lévő adatokat sem látta tisztán, azt hitte nem igazi rendőrök lépnek fel vele szemben, illetve tudomása van arról, hogy Brazíliában így rabolnak el embereket, ezért nagyon megijedt.

Sz. r. őrnagy és Z. r. zászlós kiegészítő jelentéséből is az derül ki, hogy többször megmutatták a panaszosnak a szolgálati igazolványukat, valamint azonosító jelvényüket, és többször hangzott el részükről az „Állj, rendőrség, igazolja magát” felszólítás. Azonban a rendőrségi iratokból tudhatjuk azt is, hogy Sz. r. őrnagy és Z. r. zászlós polgári ruhában, rendőri jellegű nélkülöző szolgálati gépkocsival láttak el szolgálatot.

K. r. zászlós tanúmeghallgatása során kihangsúlyozta, hogy a panaszos érzekelte a jelenlétüket és a felszólításokat is, mivel a rendőrök körülbelül 2-3 méterre voltak tőle. A Sz. r. őrnagy szolgálati igazolványát is látnia kellett, hiszen az körülbelül 2 méterre volt tőle. Éjszaka volt ugyan, de lehetett látni az igazolványt, mivel a M. körúton jó a közvilágítás(, azonban az lehet, hogy abból a távolságból a nevet nem tudta leolvasni).

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ugyanezen szakasz (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy A rendőr köteles - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni.

A rendőri intézkedés alakításait tovább részletezi a Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (1) és (2) bekezdése. A hivatkozott jogszabályhelyek szerint az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelegéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel a fentiek intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

A Testület kiemelt jelentőséget tulajdonít az intézkedés alá vontak tájékoztatásának, hiszen csak az állampolgárok kellő informálása mellett érvényesülhet megfelelően a jogbiztonság elve.

A Testület – egyetértve Ó. r. alezredes megállapításával – arra az álláspontra helyezkedett, hogy amennyiben a panaszos az intézkedés kezdeti szakaszában valóban meg akart volna győződni az igazolványok hitelességéről és a rendőri hovatartozás tényéről, ezt megtehetette volna a későbbi konfliktusok kialakulása nélkül. Ugyanis panaszos a szabálysértési eljárás során tett nyilatkozata – miszerint az intézkedés elején az egyik rendőr felmutatott egy igazolványt, és elmondta, hogy rendőrség – a rendőrség előadását támasztja alá, amely alapján pedig megtörtént a szolgálati igazolvány felmutatása és elhangzott a rendőri felszólítás. Sz. r. őrnagy jelentésében leírja, hogy testi kényszer alkalmazása előtt két alkalommal mutatta fel szolgálati igazolványát, valamint jelvényét a panaszosnak, közben két alkalommal fel is szólította jól érthető módon, ennek ellenére a panaszos nem azt kérte, az esetleges kétsége esetén, hogy ismételten mutassák fel a szolgálati igazolványt, hanem hátrált és megkísérelte kivonni magát az intézkedés alól.

Jelen esetben a rendőrök a szolgálati igazolvány, valamint az azonosító jelvény felmutatásával és rendőri felszólításokkal megtettek mindent annak érdekében, hogy azonosítsák magukat, ezért a szolgálati fellépés mód kapcsán a Testület megállapítása szerint nem sérült a tisztesség eljáráshoz való jog.

2) A Testület az eljáró rendőrök intézkedési kötelezettségét és az igazoltatás fogatosítását is megvizsgálta.

Az előállításról készült jelentés szerint a rendőrök a szolgálatuk teljesítése során a M. körút * szám előtt a K. tér irányába haladva a panaszosra lettek figyelmesek, aki a gyalogos átkelőn az előttünk haladó autóba kiabál, illetve mikor elhaladt mellette egy – a már földön lévő – üdítő flakont elrúg az elhaladó autó irányába. Ezt követően kezének középső ujját felmutatva tovább szitkozódott. A rendőrök intézkedés alá vonták a panaszost és az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatták.

Az Rtv. 29. § (1) bekezdése értelmében „a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani”.

Szükséges utalni az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdésére is, amely a rendőr intézkedési kötelezettségéről rendelkezik. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 170. §-a alapján garázdaság szabálysértését követi el az, aki olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen.

A Testület arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos a rendőrök által tapasztalt magatartása alkalmas volt Szabs. tv. fent idézett szabálysértés tényállásának megvalósítására, ami megalapozta a rendőrök fellépését, az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése szerinti intézkedési kötelezettség teljesítését, ezért a Testület meggyőződése szerint a helyszínen felmerült a panaszos igazoltatásának szükségessége az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése értelmében, kifejezetten a közrend és a közbiztonság védelme érdekében.

Ezzel összefüggésben a Testület fontosnak tartja hangsúlyozni: nem abban a kérdésben foglal állást, hogy a panaszos követett-e el szabálysértést vagy sem, hanem csupán abban, hogy az adott helyen és időben rendelkezésére álló adatok alapján a rendőr gondolhatta-e azt, hogy panaszossal szemben felmerül a jogellenes cselekmény elkövetésének gyanúja. Ugyanis töretlen gyakorlata szerint a Testület a szabálysértési tényállásszerűséget kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja, ezért jelen esetben is azt kellett megállapítania, hogy a szabálysértés elkövetésének az adott intézkedéshez szükséges gyanú foka fennállt-e.

A Testület álláspontja szerint az intézkedő rendőrök az igazoltatást megfelelő joggal hajtották végre, ezért az a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogát nem sértette.

3) Ezt követően a Testület a panaszos előállításának körülményeit vizsgálta.

a) Az előállítás jogalapja kapcsán a Testület a következőket rögzíti.

A rendőrségről érkezett iratok szerint a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontja alapján állították elő. Az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontja értelmében a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja.

A rendőrségi iratok egyöntetűen arról számolnak be, hogy a panaszos a többszöri az igazolásra való felszólításnak nem tett eleget, az intézkedés alól ki akarta vonni magát, ezért **a Testület megállapította, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontja megfelelő jogalapot biztosított a panaszos előállításához, ezért a panaszos személyes szabadsághoz fűződő joga az intézkedés jogalapját tekintve nem sérült.**

b) Tekintettel arra, hogy az Rtv. a vizsgált esetre nem kötelező jelleggel, hanem lehetőségként írja elő előállítás alkalmazását, a jogalap meglétén túl a Testületnek azt is mérlegelni kellett, hogy az előállítás megfelelt-e az arányosság követelményének.

Azon kérdés megítéléséhez, hogy a rendőrség megalapozottan döntött-e a panaszos előállítása mellett, az Rtv. 15. §-ában előírt arányossági követelmény ad eligazítást. A rendelkezés értelmében „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”, továbbá „több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, séreléssel vagy károkozással jár”.

Az intézkedő rendőrök jelentéseiből és K. r. zászlós meghallgatásáról készített jegyzőkönyvből kitűnik, hogy a panaszost testi kényszer segítségével a gépjármű csomagtartójához vezették, mellkassal nekitámasztották a csomagter ajtajának, abból a célból, hogy ruházatátvizsgálást fogatosítsanak. Ekkor úgy tűnt, hogy az ellenállása megszűnt, ezért lazítottak karjának feszített helyzetén, ekkor a panaszos ezt kihasználva páros lábbal a gépkocsinak támaszkodva próbálta magát ellökni és ezzel szabadulni a fogásból. A rendőrök lemondtak róla, hogy a helyszínen átvizsgálják a ruházatát, ezért beültették a rendőrautóba, ezt is csak folyamatos testi kényszer tudták megvalósítani, majd előállították a Kerületi Rendőrkapitányságra. A Kerületi Rendőrkapitányságra érve átvizsgálták a panaszos ruházatát, amely során jobb első zsebéből előkerültek személyes okmányai. A panaszost leellenőrizték a körözési rendszerben, ahol nem szerepelt.

Tekintettel arra, hogy a ruházatátvizsgálás eredményre nem vezetett, és az intézkedés célját tekintve, a személyazonosság megállapításához a rendőröknek a helyszínen nem állt rendelkezésükre kisebb jogkorlátozással járó megoldás, ezért a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos előállítása indokolt volt.

A Testület álláspontja szerint tehát a panaszos előállítása megfelelt az arányosság követelményének, így ezáltal nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

c) A Testület azt is vizsgálta, hogy az előállítás időtartama arányban volt-e az elérni kívánt céllal.

Az előállításról készült igazolás szerint a panaszost személyi szabadságában 2013. június 8-án 1 óra 20 perctől 2 óra 35 percig korlátozták. Ezen idő alatt vele szemben – az előállítás végrehajtásáról készült jelentés szerint – 1 óra 20 perctől 1 óra 35 percig bilincset alkalmaztak, valamint beszállították a rendőrkapitányságra, ahol átvizsgálták ruházatát, és adatait ellenőrizték a körözési rendszerben.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A Testület az elvégzett cselekményekhez viszonyítva nem tartotta indokolatlanul eltúlzottnak a valamivel több, mint egy órán át tartó személyi szabadság korlátozásával járó intézkedés időtartamát, és álláspontja szerint az előállítás időtartama – figyelemmel az Rtv. 15. §-ban előírt arányossági követelményre – nem haladta meg az elérni kívánt célhoz szükséges időt.

Mindezek alapján az előállítás időtartama miatt a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

4) A Testület az alábbiakban vizsgálta meg a rendőrök hangnemét.

A panaszos 2013. június 8-án kelt panasz-kiegészítésében előadta, hogy az intézkedő rendőr részéről többször elhangzott, hogy a „kurva anyád”.

Sz. r. őrnagy júliusi jelentésében úgy nyilatkozott, hogy az előállítás során sem a helyszíni intézkedés, sem a gépjárműben, sem a rendőrkapitányság épületében, semmilyen gúnyolódás, szidalmazás nem hangzott el a rendőrök részéről, a panaszos részéről egyoldalú kommunikáció folyt, mely során a panaszos mindvégig szidalmazta a rendőrséget, illetve több megjegyzést tett rendőri mivoltukra, személyükre. Ez alapján a panaszos erre vonatkozó állítása nem felel meg a valóságnak.

K. r. százados megjegyezte, hogy a panaszossal szemben mindvégig higgadtan kommunikáltak, és próbálták vele megértetni, hogy a rendőrséghez tartoznak, és csak egy rutinintézkedést próbálnak vele szemben foganatosítani.

Ó. r. alezredes megállapította, hogy az intézkedő rendőrök végig hallgatták a panaszos sértegetéseit és eközben higgadtan kommunikálva, folyamatosan próbálták megértetni vele, hogy rendőri intézkedés van folyamatban vele szemben, ők obszcén kifejezéssel nem illeték a panaszost.

K. r. zászlós tanú meghallgatása során előadta, hogy a „kurva anyád” kifejezés biztos nem hangzott el. (Továbbá elmondása szerint szó szerint így nem hangzott el az a kijelentés, miszerint most majd szépen benntartják a panaszost 12 órát a rendőrkapitányságon, ha már az édesanyja nem tanított meg arra, hogy az intézkedésnek nem állunk ellen. Azonban

elképzelhetőnek tartja, hogy tájékoztatták a panaszost, hogy az előállítás időtartalma 12 óra is lehet, azt azonban nem tudta megmondani, hogy az édesanyja nevelési módszerére tettek-e megjegyzést. K. r. zászlós elmondása szerint a testi kényszer során előfordulhat, hogy nem figyelnek az udvariassági formulákra, de nem tudja pontosan, „hogyan történt”.)

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése szerint „a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait”.

A Testület szükségesnek tartja kiemelni továbbá a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét kihirdető, Budapesten, 2007. július 4-én kelt a Független Rendőri Szakszervezet főtítkárának, az Országos Rendőrfőkapitányának, és a Belügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezete főtítkárának közös nyilatkozatát (a továbbiakban: Etikai Kódex), amely iránymutatásul szolgál a Rendőrség számára a követendő magatartás tekintetében. Az Etikai Kódex 1. pontjának második mondata a rendőrről vonatkozóan előírja: „Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „A rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint: „Tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület jelen esetben is irányadónak tartja a korábbi állásfoglalásaiban [pl. 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás] megfogalmazottakat, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is elsősorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházza fel a rendőröket, az államszervezetben belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

A Testület a felek előadásában ellentmondást tapasztalt a fentiekre nézve, amely a rendelkezésére álló szűkös bizonyítási lehetőségekre figyelemmel nem tudott feloldani, ezért a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme a rendőri hangnem vonatkozásában nem volt megállapítható.

IV.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy jogszerű volt a panaszos igazoltatása, és előállítására kellő jogalap birtokában és indokoltan került sor, ezért nem sérült a személyes adatok, valamint személyes szabadsághoz való joga. A Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos fogvatartásának az időtartama az elvégzett eljárási cselekményekkel arányban állt, azokhoz viszonyítva nem volt szükségtelenül hosszú, ezért nem állapított meg jogsérelmet az előállítás időtartalma kapcsán sem. A Testület álláspontja szerint nem érte a panaszost jogsérelem a szolgálati fellépés mód miatt, azonban a rendőrök

hangnemével kapcsolatban arra megállapításra jutott, hogy az emberi méltósághoz való sérelme nem megállapítható.

Mindezekre tekintettel a Testület állásfoglalását a rendelkező részben foglaltak szerint alakította ki, és az Rtv. 93. §-ának (2) bekezdése szerint a panasz áttételéről döntött.

Budapest, 2014. február 12.

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület